

APPENDIĊI X

Riforma tal-Pensjonijiet fi
Stati Membri ta' l-UE magħżula

Il-Bank Dinji u l-Unjoni Ewropea rispettivament huma minn ta' quddiem fl-introduzzjoni ta' oqfsa istituzzjonali tal-pensjoni li għandhom il-mira li jiżguraw li l-pensjonijiet li pajjiżi se jrin jipprovdu fil-futur ikomplu jiżguraw li x-xjuħija mhijiex u ma ssirx sinonima ma' faqar.

Il-Kunsill Ewropew ta' Stokkolma f'Marzu ta' l-2001 stabbilixxa il-bażi għal metodu fil-miftuħ ta' kordinazzjoni dwar il-pensjonijiet - bil-proċess finalment mibdi mill-Kunsill Ewropew ta' Laeken f'Diċembru ta' l-2001 fuq il-bażi ta' numru stabbilit ta' miri komuni taħt tliet intestaturi msemija fis-sezzjoni preċedenti. Ġew sottomessi rapporti ta' strateġija nazzjonali minn Stati Membri lill-Kummissjoni f'Settembru ta' l-2002, li sussegwentement ġew analizzati mill-Kummissjoni.

Ir-rapport intitolat "Joint Report by the Commission and the Council on Adequate and Sustainable Pensions" (Rapport Kongunt mill-Kummissjoni u mill-Kunsill dwar Pensjonijiet Adekwati u Sostenibbli) maħruġ fl-10 ta' Marzu 2003 jiddikjara li l-ewwel valutazzjoni komprensiva tas-sistemi u tal-politika nazzjonali tal-pensjonijiet fuq livelli ta' l-UE turi li:

"... l-Istati Membri huma interessati li jiżguraw l-adeqwatezza tas-sistemi tal-pensjonijiet. Fl-istess ħin, ħafna Stati Membri jiffaċċjaw żidiet kbar ħafna fl-ispiza fis-sistemi tagħhom tal-pensjonijiet taħt il-politika preżenti u għad iridu jjeħdu miżuri... Dawn iż-żidiet fl-ispiza jistgħu jdgħajfu s-sostenibbiltà tal-finanzi pubbliċi fuq tul ta' żmien. Madankollu, l-iżgurar tas-sostenibbiltà finanzjarja mhux importanti biss fiħ innifsu iżda hu prekundizzjoni neċessarja għall-provdiment adegwat ta' pensjonijiet fil-futur.

L-Istati Membri jgħarrfu l-interdipendenza bejn is-sostenibbiltà finanzjarja u l-adeqwatezza fil-kuntest ta' soċjetà li qed tixjieħ: is-sostenibbiltà finanzjarja ta' sistemi tal-pensjonijiet hija prekundizzjoni neċessarja għal provdiment adegwat ta' pensjonijiet fil-futur, waqt li l-iżgurar ta' adegwatezza huwa prekundizzjoni biex tinkiseb ir-riforma politika għar-riformi meħtieġa fis-sistemi tal-pensjonijiet".¹⁴

Mhijiex l-intenzjoni ta' dan id-Dokument ta' Diskussjoni li jidhol b'mod estensiv f'analizi dettaljata tar-riformi fil-pensjonijiet barra minn Malta. Madankollu, sommarju qasir tax-xogħol li qed jitwettaq f'numru magħżul ta' Stati Membri ta' l-Unjoni Ewropea hu importanti għax juri b'mod kliniku l-medda ta' għażliet politici li hemm disponibbli u l-miżuri adottati minn pajjiżi oħra. Dan jagħti bażi ta' paragun li miegħu jistgħu jitqiesu r-rakkomandazzjonijiet għal qafas ġdid istituzzjonali għall-pensjonijiet nazzjonali.

01. Il-Ġermanja¹⁵

L-iskema tal-pensjoni relatata mal-qliġġ generali (PAYG) tkopri madwar 82% tal-popolazzjoni li taħdem fil-Ġermanja (33 miljun). Ir-rata tal-kontribuzzjoni hi ta' 19.5% imħallsa ugwalment minn min iħaddem u l-impjegati. Il-kontribuzzjoni tħallas 63% ta' l-ispiza ta' l-iskema tal-pensjonijiet b'dak li jibqa' jiġi mħallas mill-estimi pubbliċi federali. L-iskemi ta' l-ewwel pilastru jlaħħqu 78% tad-dħul kollu ta' persuni li għandhom iżjed minn 65 sena. Hemm tendenza li l-provvedimenti dwar it-tieni pilastru jiġu organizzati fuq livell ta' kumpanniji fis-settur privat. Diversi mudelli ta' finanzjament huma possibbli, li jibdeu minn *books reserves* (finanzjament intern garantit minn assigurazzjoni obbligatorja kontra l-insolvenza) għal fondi estermi u assigurazzjonijiet fi gruppi. Il-provvediment individwali tat-tielet pilastru jilhaq 10% tad-dħul totali fix-xjuħija. Persuni anzjani li ma jkollhomx dħul biżżejjed huma intitolati għal benefiċċji skond il-mezzi.

L-isfida prinċipali fil-Ġermanja tidher li hija ż-żamma tas-sostenibbiltà finanzjarja meta wieħed iqis li l-percentwali ta' nies anzjani dipendenti x'aktarx ser tirdoppja fl-għexieren ta' snin li ġejjin.

Fil-formula ġdida, iż-żidiet fil-kontribuzzjonijiet għall-assigurazzjoni tal-pensjoni tax-xjuħ u fil-kontribuzzjonijiet fl-iskemi volontarji tal-pensjonijiet ifffinanzjati mill-privat jiġu mnaqqsa mill-paga grossa li tikkostitwixxi l-paga pensjonabbli u l-bażi għall-kalkolu ta' l-indiċi ta' aġġustament. Is-sostenibbiltà finanzjarja tissaħħaħ ukoll bil-fatt li l-kalkolu tal-pensjonijiet

u l-aġġustament annwali tagħhom huma modifikati b'mod li titnaqqas ir-rata fiż-żieda ta' l-ispiża totali.

L-istrategġija tal-Gvern biex jilqa' l-isfida finanzjarja hija bbażata fuq it-tkattir tax-xogħol u tal-produttività, fi kliem ieħor, li tissaħħaħ il-bażi kontributorja. Hemm skop fejn wieħed jista' jnaqqas ir-rata tal-qgħad u jżid il-parteippazzjoni ta' nisa u persuni anzjani fis-suq tax-xogħol. L-introduzzjonijiet ta' tnaqqis attwarju għal pensjonijiet bikrija x'aktarx tipproduci riżultati fis-snin li ġejjin.

Hekk kif jiżviluppa l-provdiment ta' pensjoni privata, isir dejjem aktar importanti li jiġi żgurat li l-individwi jkollhom informazzjoni biżżejjed biex ikunu jistgħu jagħmlu l-għażliet tajba, li l-provdiment ta' pensjonijiet tax-xogħol ikun aessibbli b'mod vast (prinipalment permezz ta' ftehim kollettivi) u li ma jeskludix ċerti gruppi ta' haddiema (prinipalment haddiema *part-time* u temporanji) u li ma jiskoraġġix il-mobilità fid-dinja tax-xogħol.

Is-sistema Ġermaniża tal-pensjoni giet adattata gradwalment mis-snin disgħin għall-isfidi tax-xjuħija demografika. Mira prinċipali tal-miżuri ta' l-1992, l-1997 u l-2000 kienet li tirriduci l-ħtieġa ta' zidiet oħra fir-rati tal-kontribuzzjoni, primarjament billi jżid ir-rata tal-parteippazzjoni ta' persuni anzjani fid-dinja tax-xogħol u b'hekk effettivament tgħolli l-età ta l-irtirar. L-età statutorja ta' l-irtirar qiegħda tiżdied bħalissa għal 65 sena għat-tipi kollha tal-pensjonijiet hlief pensjonijiet ta' l-invalidità. L-irtirar kmieni hu possibbli biss fuq livelli mnaqqsa ta' pensjoni. Għalhekk, ġew ristretti l-kondizzjonijiet għall-irtirar kmieni u ġew introdotti incentivi finanzjarji biex wieħed jibqa' jaħdem.

L-aħħar riforma tejbet ukoll il-protezzjoni ta' persuni anzjani kontra r-riskju tal-faqar. Minkejja l-fatt li m'hemmx pensjoni minima garantita, l-għoti ta' għajna soċjali lil persuni anzjani m'għadhiex aktar sugġetta għal test tal-mezzi paragonati mad-dħul tat-tfal tagħhom (ukoll jekk għandhom riżorsi biżżejjed biex isostnu l-ġenituri tagħhom), l-anqas ma jitqies id-dħul tal-membri tal-familja hlief dak tas-sieħeb/sieħba. Biex wieħed jikkompensa għat-tnaqqis ippjanat fil-livelli ta' rimpjazzament taħt l-iskema statutorja, ingħata appoġġ kbir ħafna għall-iżvilupp tal-provdiment ta' pensjoni privata mhux biss fil-forma ta' tnaqqis mit-taxxa, iżda ukoll permezz ta' għotjiet diretti lil persuni ta' dħul aktar baxx u familji bit-tfal li ma setgħux jiksbu l-vantaġġi tat-tnaqqis fit-taxxa.

L-iżvilupp ta' pensjonijiet tax-xogħol, li tradizzjonalment kienu benefiċċji volontarji mogħtija minn min iħaddem, jissaħħu bl-għoti tad-dritt lill-impjegati li jitolbu li parti tad-dħul tagħhom tiġi konvertita f'kontribuzzjonijiet għall-pensjoni. Ġeneralment dawn il-kontribuzzjonijiet mhumiex sugġetti għat-taxxa fuq id-dħul, l-anqas, għal perjodu limitat, għal kontribuzzjonijiet tas-sigurtà soċjali. Id-drittijiet għal pensjoni bbażati fuq dawn il-kontribuzzjonijiet mill-impjegati huma immedjatament privileġġjati. Dan ikun ta' benefiċċju għall-persuni li jinterrompu l-karrieri tagħhom jew jibdlu x-xogħol u għandu jtejjeb il-benefiċċji ta' pensjonijiet tax-xogħol għan-nisa. Ir-riforma fil-pensjonijiet ta' l-2001 kienet ukoll immirata biex ittejjeb id-drittijiet tal-pensjoni għan-nisa. Minħabba fil-fatt li t-trobbija tat-tfal x'aktarx tfisser dħul—anqas (eż. permezz ta' xogħol *part-time* jew waqfiet fil-karriera), l-ammonti tal-pensjonijiet jinħadmu billi wieħed jassumi l-medja tal-qligħ matul l-ewwel tliet snin wara t-twelid ta' tarbija. Wara dan, u sa l-għaxar sena, jistgħu jsiru ħlasijiet biex jiżdied dak li jitħallas bħala pensjoni li jkun baxx minħabba f'xogħol *part-time*.

02. Franza¹⁶

Is-sistema Franċiża tal-pensjonijiet hija bbażata fuq l-iskemi obligatorji tal-PAYG, li jkopru 98% ta' l-ispiża totali dwar il-pensjoni u huma ffinanzjati mill-kontribuzzjonijiet tas-sigurtà soċjali u mit-taxxi. L-istruttura ta' l-iskemi tvarja skond is-settur ta' l-attività. L-iskemi tal-pensjoni għal impjegati fis-settur privat ikopru 63% ta' l-ispiża totali għall-pensjonijiet. Mal-iskema ġenerali bażika b'elementi qawwija ta' solidarjetà, hemm stabbilti skemi mandatorji supplementari ta' pensjonijiet permezz ta' ftehim kollettivi u ffinanzjati fuq bażi PAYG. Il-formula ta' benefiċċju ta' dawn l-iskemi supplementari hi bbażata fuq sistema ta' punti u tiżgura rabta mill-qrib bejn il-kontribuzzjonijiet u l-benefiċċji mħallsa. Jeżistu mekkaniżmi ta' ekwalizzazzjoni finanzjarja bejn dawn l-iskemi differenti.

Il-garanzija ta' livell minimu ta' riżorsi għal persuni anzjani u għall-familji li tagħhom jagħmlu parti hija pprovduta permezz ta' komplement, skond il-mezzi, għall-pensjoni li wieħed jirċievi minn skemi oħra. Ir-rwol estensiv ta' l-iskemi obligatorji tal-PAYG fis-sistema Franċiża ma tħallix wisq spazju għall-iżvilupp ta' skemi oħra tax-xogħol jew individwali li

madankollu jibbenefikaw minn inċentivi fiskali.

Fi Franza, minhabba fil-*baby boom* u l-fatt li ġiet kmieni, in-numru ta' nies ġodda li jirtiraw ser jiżdied aktar kmieni u aktar drammatikament minn fi Stati Membri oħra. Iż-żamma ta' sostenibbiltà finanzjarja minkejja ż-żieda mistennija ta' persuni anzjani dipendenti matul is-snin li ġejjin qed titqies bħala l-isfida prinċipali.

Hu stmat li ż-żjeda fl-età effettiva ta' meta wieħed joħroġ mis-suq tax-xogħol (mingħajr ma jiżdiedu d-drittijiet tal-pensjoni) ikollha impatt relattivament qawwi. Fil-preżent, r-rata ta' impjeg ta' haddiema anzjani għadha baxxa ħafna u l-età li fiha hu stmat li wieħed jispiċċa mix-xogħol, 58.1 sena, hija waħda mill-aktar baxxi fost il-pajjiżi ta' l-UE. Għalhekk, hemm ħafna skop biex jiżdied l-għadd ta' persuni anzjani li jaħdmu. Il-Gvern mhux bi ħsiebu jgħolli l-età minima legali għall-irtirar, li bħalissa hija ta' 60 sena, iżda minflok jimmira biex jintroduci inċentivi biex wieħed jipposponi t-tluq mis-suq tax-xogħol.

L-istrategija tal-Gvern biex ilaħħaq ma' l-isfida finanzjarja tiddependi ukoll fuq it-tkattir tax-xogħol fost gruppi oħra, biex tissaħħaħ il-baži kontributorja. Hemm skop li jitnaqqas il-qgħad u jiżdiedu r-rati ta' l-impjeg ta' żagħżagħ nisa. Prinċipju dejjem preżenti tar-riforma li ġejja għandu jkun is-salvagwardja ta' skemi obbligatorji ffinanzjati fuq baži tal-PAYG, li jitqiesu bħala kondizzjoni essenzjali għas-solidarjetà fi ħdan ġenerazzjoni u bejn ġenerazzjonijiet.

L-aġġustament tal-pensjoni huwa relatat ma' prezżijiet minflok ma' pagi, waqt li jhalli spazju għal xi aġġustament addizzjonali ieħor fuq il-baži ta' riżultati ekonomiċi favorevoli. Biex tiġi rrafforzata l-karatteristika ta' assigurazzjoni tas-sistema, inħoloq "fond ta' solidarjetà" iffinanzjat mit-taxxi għall-għan tal-finanzjament ta' ċerti elementi ta' solidarjetà (*allowance* minima għax-xjuħija, benefiċċji mogħtija fuq baži ta' numru ta' tfal, perjodi ta' servizz militari, kontribuzzjonijiet tax-xjuħ għal min ma jaħdimx).

Inħoloq fond ta' riżerva tal-pensjoni fl-1999 bil-ħsieb li r-rati ta' kontribuzzjonijiet jiġu livellati meta jirtiraw is-segmenti ta' nies li twieldu matul il-*baby-boom*. Iżda l-attiv f'dan il-fond ta' riżerva fil-preżent jammonta għal inqas minn 1% tal-GDP u jkun diffiċli li jiżdied, għax l-anzjanità ser tkun bdiet diġà mill-2007 'il quddiem.

03. L-Irlanda¹⁷

L-ewwel pilastru jipprovdi ħlasijiet fuq rata waħda (*flat rate*) u huwa ffinanzjat permezz ta' kontribuzzjonijiet relatati mal-paga minn min iħaddem, mill-impjegati u minn persuni li jaħdmu għal rashom. Jithallsu supplementi għal dipendenti, għal dawk li jgħixu weħidhom u lill-pensjonanti li għandhom iżjed minn 80 sena. Bl-istess mod, pensjonijiet strutturati tal-għajjnuna soċjali jithallsu fuq baži ta' test tal-mezzi lil dawk li ma jkollhomx għadd ta' kontribuzzjonijiet ta' l-assigurazzjoni soċjali biżżejjed.

Il-pensjoni tax-xjuħ (ibbażata fuq l-assigurazzjoni) fil-preżent tħallas ammont li hu ekwivalenti għal madwar 31% tal-qligħ gross medju industrijali; il-pensjoni bbażata fuq test tal-mezzi tħallas ftit inqas. Ir-rati tal-ħlasijiet żdiedu b'mod sinjifikattiv fl-aħħar snin u l-Gvern intrabat li jipprovdi židiet reali kontinwi għar-rati bażiċi tal-pensjoni sa l-2007.

It-tieni pilastru jikkonsisti f'pensjonijiet tax-xogħol li normalment jingħataw mill-prinċipali individwali. It-tielet pilastru hu magħmul minn pensjonijiet individwali. L-Istat jiffacilita u jinkoraġġixxi pensjonijiet tat-tieni u tat-tielet pilastru permezz ta' trattament favorevoli ta' kontribuzzjonijiet u dħul mill-investiment rigward it-taxxa u permezz ta' sistemi regolatorji mmirati biex jissalvagwardjaw ħlasijiet tal-pensjoni.

Madwar 68% tal-membri ta' skemi tal-pensjoni tax-xogħol huma tat-tip ta' benefiċċju definit bil-bqija jkunu skemi ta' kontribuzzjoni definita. Is-sħubija fl-iskemi tat-tieni u tat-tielet pilastru qed tiżdied b'medja ta' 5% f'kull waħda mill-aħħar ħames snin hekk kif l-għadd ta' nies jaħdmu żdied b'mod mgħaġġel. Fil-preżent, ftit aktar minn 50% tal-haddiema għandhom kopertura ta' pensjoni supplementari.

L-anzjanità tippreżenta sfida għall-Irlanda ta' għall-inqas l-istess kobor bħal ma hi għal Stati Membri oħra; l-unika differenza hi li din l-isfida, rrafforzata b'żieda fit-tul tal-ħajja, ser titfacċja aktar tard.

Is-sitwazzjoni relattiva tad-dħul ta' persuni anzjani tirrifletti, b'mod partikolari, il-fatt li l-Irlanda hija fil-preżent l-uniku Stat Membru li m'għandux xi forma ta' provdiment obbligatorju ta' pensjoni relatata mad-dħul għal maġġoranza

tal-ħaddiema. Barra minn dan, l-espansjoni tal-kopertura ta' pensjonijiet tax-xogħol - u l-impjeg f'dawk is-setturi li huma koperti sew - ser jieħu daqxejn żmien qabel ma jibda' jipproduċi l-impatt sħiħ fuq id-dħul mill-pensjonijiet.

Bħala mezz biex jippermetti li l-persuni jzommu livell ta' għixien xieraq u biex jikkontribwixxi għat-twessif tal-piż finanzjarju futur, il-kondizzjoni li tiżdied l-kopertura ta' pensjonijiet supplementari titqies bħala waħda kruċjali. Fil-preżent, skemi ta' pensjonijiet fuq ix-xogħol u privati jkopru 50% ta' l-impjegati u hemm rati ta' kopertura partikolarment baxxi f'ċerti setturi (eż "lukandi u ristoranti" u "negozji bejgħ bl-ingrossa u bl-imnut"). Il-Gvern qed jimmira li l-kopertura tiżdied għal 70% ta' l-impjegati.

Bħala riżultat ta' l-estensjoni progressiva ta' l-assigurazzjoni obligatorja bejn is-snin ta' nofs is-sebghinijiet u nofs id-disgħinijiet, 86% tal-pensjonijiet ser ikunu bbażati fuq assicurazzjoni soċjali sa l-2016. In-nuqqas ta' test tal-mezzi u l-fatt li dawn il-pensjonijiet kontributorji jithallsu b'rata oġġla—mill-pensjonijiet ta' għajnuna soċjali għandhom inaqqsu l-għadd ta' pensjonanti bi dħul baxx ħafna. Il-Gvern qed jimmira ukoll li l-kopertura tal-pensjoni supplementari tillhaq 70% tal-ħaddiema. Għal dan il-għan, il-Gvern ser jintroduċi kontijiet personali ta' riżervi għall-irtirar (PRSA) mill-2003 'il quddiem. Il-kontijiet tal-PSRA jkunu suġġetti għal limiti statutorji fuq imposti amministrattivi, u d-dħul tal-pensjoni jista' jinżamm mingħajr penali meta d-detentur ta' kont jibdel l-impjeg jew jieqaf jaħdem. Madankollu, il-partecipazzjoni f'PRSA tkun volontarja għal individwu, iżda min iħaddem ikun obligat jiffaċilita din l-iskema sakemm ma jkunux fis-seħħ diġà skemi ta' pensjonijiet tax-xogħol.

Element prinċipali ta' l-istrateġija Irlandiża huwa li jinbena fond ta' riżerva biex parzjalment jiġu ffinanzjati bil-quddiem il-pensjonijiet pubbliċi li jithallsu wara l-2025. Jinġibdu flus mill-attiv tal-Fond ta' Riżerva minn Ministri tal-Finanzi futuri mill-2025 għall-inqas sa l-2055.

04. Ir-Renju Unit¹⁸

L-ewwel pilastru tas-sistema tal-pensjonijiet tar-Renju Unit jikkonsisti f'pensjoni bażika b'rata xorta f'pensjoni addizzjonali relatata mal-qligħ, it-tieni pensjoni statali li tissostitwixxi l-iskema ta' qabel ta' pensjonijiet statali relatati mal-qligħ (SERPS, introdotta fl-1978). Dawn iż-żewġ saffi ta' l-ewwel pilastru huma ffinanzjati permezz ta' kontribuzzjonijiet tas-sigurtà nazzjonali relatati mal-qligħ. L-età pensjonabbli hi ta' 65 sena għall-irġiel u 60 sena għan-nisa. Teżisti leġislazzjoni l-età pensjonabbli statali issir 65 sena. Pensjoni *flat rate* sħiħa teħtieġ 44 sena ta' kontribuzzjonijiet tas-sigurtà nazzjonali għall-irġiel u 39 sena għan-nisa. Wieħed ma jistax jieħu l-pensjoni qabel dawn l-etajiet, iżda dawn jistgħu jiġu posposti għal benefiċċji oġġla aktar tard (7.5% għal kull sena ta' posponiment).

Karatteristika unika tas-sistema tal-pensjonijiet tar-Renju Unit hija l-possibbiltà li wieħed jikkontratta barra is-saff relatat mal-qligħ ta' l-ewwel pilastru ffinanzjat mill-PAYG. Dan jeħtieġ kopertura minn skema ta' pensjoni tax-xogħol jew personali li tipprovi benefiċċji ekwivalenti għal jew aħjar mill-komponent relatat mal-qligħ ta' l-iskema statutorja. Madwar 60% tal-ħaddiema qiegħdin fi skemi ta' kuntrattar barra bħal dawn u huma intitolati għal rifużjoni fil-kontribuzzjoni tas-sigurtà nazzjonali.

Hemm tendenza li skemi tal-pensjoni tax-xogħol jiġu stabbiliti minn prinċipal wieħed u ġeneralment huma tat-tip ta' benefiċċju definit, li jipprovdu pensjonijiet ibbażati fuq snin ta' servizz u paga finali. Madankollu hemm tendenza lejn skemi ta' kontribuzzjonijiet definiti. Madwar 44% tan-nies li jaħdmu kienu qed jikkontribwixxu għal skema tal-pensjoni tax-xogħol jew personali fl-2000/01 u 60% ta' familji b'pensjonanti kellhom dħul minn skema ta' pensjoni tax-xogħol u 71% kellhom dħul minn investiment (inklużi pensjonijiet personali).

Il-pensjonijiet personali ġew introdotti fl-1988 biex joffru t-tieni pensjoni lill-persuni li m'għandhomx aċċess għal skema tax-xogħol jew li jibdlu l-impjeg ta' spiss. 12% ta' l-impjegati u 44% tal-persuni li jaħdmu għal rashom qed jibnu pensjonijiet personali. Biex it-tieni pensjoni privata tkun aktar attraenti, ġew introdotti pensjonijiet *stakeholder* f'April ta' l-2001. Il-garanzija ta' dħul mhux kontributorju minimu tipprovi sostenn ibbażat fuq il-mezzi lil persuni li għandhom aktar minn 60 sena, skond id-dħul u l-kapital tagħhom. Bejn l-1979 u l-1996, id-dħul nett medju ta' familji bil-pensjoni żdied b'64% waqt li l-qligħ medju żdied b'36%; madankollu d-dħul ta' l-aktar ħamsin foqra żdied biss bi 30%.

Waqf li l-adeqwatezza żviluppat fi sfida kbira matul it-tmeninijiet u d-disgħinijiet, is-sostenibbiltà finanzjarja tidher li hi assigurata sew fil-futur. L-ispiza pubblika għall-pensjonijiet kienet 5.5% tal-GDP fl-2000 u huwa proġettat li tinżel għal 4.4% sa l-2050 mill-Kumitat tal-Politika Ekonomika. Dan juri zieda anqas fir-rati ta' persuni anzjani dipendenti minn dik fil-bqija ta' l-UE u, fuq kollox, l-indiċjar ta' pensjonijiet bażiċi ma' prezzijiet sabiex il-valur tagħhom, paragonat mal-qligħ, jonqos.

Fl-isfond ta' l-importanza tal-provvediment privat, id-diversità preżenti u l-komplessità ta' skemi ta' pensjonijiet privati jgħibu magħhom sfidi partikolari. L-individwi huma ffaċjati b' medda ta' għażliet meta jibdeu jaħdmu jew jibdlu l-impjieg. In-numru kbir ta' skemi joħloq kwistjonijiet ta' l-importanza ta' kontroll strett. Ħafna skemi tal-pensjoni għandhom livelli sinjifikattivi ta' *equities*, li storikament ħallew rikavat għoli, iżda jintroduċu element ta' volatilità. Bosta skemi tal-pensjoni u assiguratari fuq il-ħajja jidhru li sofrew ħafna mix-xejra 'l isfel reċenti tas-swieq mondjali tal-boroż tal-kummerċ.

L-introduzzjoni tat-tieni pensjoni statali f'April ta' l-2002 tagħmilha possibbli li persuni li jkollhom qligħ baxx iżidu d-dhul mill-pensjonijiet. B'zieda ma' dan, l-individwi jiġu akkreditati drittijiet għat-tieni pensjoni għal perjodi li filhom ma jistgħux jaħdmu minħabba f'responsabbiltajiet ta' wens jew diżabilità. Mill-2002, ħaddiema li jaqilgħu pagi baxxi jew moderati li jidhru f'kuntratti fi skema tax-xogħol jirċievu zieda biex jiġi assigurat li huma ukoll jibbenefikaw mit-titjib li jirriżulta mit-tieni pensjoni statali.

Rigward l-impjieg ta' ħaddiema anzjani, hemm politika biex tħajjar persuni jaħdmu lil hinn mill-ħajja pensjonabbli. Il-persuni jistgħu jipposponu t-talba għall-pensjoni jew ukoll hjiġu lura mill-pensjonijiet meta jkunu talbu, u jieħdu zidiet.

05. L-Isvezja¹⁹

L-iskema ġdida ta' l-ewwel pilastru introdotta fl-1999 tikkonsisti fi skema relatata mal-qligħ (kontributorja) u skema ta' garanzija tal-pensjoni tax-xjuħ (mhux kontributorja). L-iskema relatata mad-dhul hija bbażata fuq kontribuzzjonijiet definiti u ffinanzjata minn rata tal-kontribuzzjoni ta' qligħ pensjonabbli matul il-karriera kollha. Sittax-il punt percentwali tal-kontribuzzjoni jintużaw għall-finanzjament PAYG u huma akkumulati b'rata ta' imgħax stabbilita bħala kapital mhux fattwali tal-pensjoni (li jakkumula bejn wieħed u ieħor konformement mal-qligħ); 2.5 punti percentwali huma investiti f'fond jew f'fondi magħżula mill-membru ta' l-iskema (l-hekk imsejha skema *premium* tal-pensjoni). Is-sistema tal-pensjoni relatata mal-qligħ hija separata mill-estimi tal-Gvern u ffinanzjata biss mill-kontribuzzjonijiet li jinżammu 18.5% kostantament. Il-kapital mhux fattwali tal-PAYG u l-kapital akkumulat taħt l-iskema *premium* tal-pensjoni jiġu konvertiti meta wieħed jirtira f'pensjoni li l-ammont tagħha jiddependi mit-tul ta' ħajja medja mistennija fl-età ta' l-irtirar.

Il-garanzija tal-pensjoni tax-xjuħ tipprovdi pensjoni minima għal persuni li għandhom aktar minn 65 sena wara 40 sena ta' residenza fl-Isvezja. Iżid mad-dhul pensjonabbli mill-iskema tal-pensjoni statutorja relatata mal-qligħ għall-ammont garantit u hija ffinanzjata bit-taxxi. Ser tiġi introdotta fl-2003 forma ġdida ta' sostenn skond il-mezzi għal persuni anzjani li mhumiex intitolati għal garanzija ta' pensjoni (l-aktar immigranti). Barra minn dan, *housing allowances* għal familji skond il-mezzi jikkontribwixxu b'mod sinjifikattiv għad-dhul ta' ħafna pensjonanti.

It-tieni pilastru jikkonsisti fi skemi kbar ta' pensjonijiet tax-xogħol ibbażati fuq ftehim kollettivi u li jkopru madwar 90% ta' l-impjegati. Tipikament il-kontribuzzjonijiet ivarjaw bejn 2 u 5% tal-paga. Tradizzjonalment dawn il-pensjonijiet kienu tat-tip ta' benefiċċju definit, iżda qed isiru aktar u aktar skemi ta' kontribuzzjoni definita. Fl-2000, il-pensjonijiet li tħallu minn dawn l-iskemi kienu jlaħħqu 17% tan-nefqa totali tal-pensjonijiet.

Kontribuzzjonijiet ta' skemi tat-tielet pilastru kkontribwew madwar 4% tan-nefqa totali tal-pensjonijiet fl-2000. Din l-assigurazzjoni volontarja individwali għal pensjoni titnaqqas mit-taxxa.

Iż-zieda proġettata fl-għadd ta' persuni anzjani dipendenti hi ħafna iżgħar fil-każ ta' l-Isvezja milli għall-UE kollha. Barra minn dan, id-disinn tas-sistema ġdida tal-pensjonijiet ser jillimita t-tkabbir futur tan-nefqa għall-pensjonijiet. L-ispiza għall-pensjonijiet tax-xjuħ taħt l-iskema pubblika hi mistennija tiżdied minn 9% tal-GDP fl-2000 għal 11.4% fl-2040, u tonqos minn hemm 'il quddiem. Din iż-zieda hija komparattivament żgħira u mhix mistennija tirrappreżenta sfida finanzjarja qawwiya.

Ir-rata ta' l-impjeg ta' ħaddiema anzjani hi l-ogħla fl-UE. L-irtirar kmieni mhux problema kbira. Madankollu, l-għadd ta' ħaddiema anzjani li ma jmorrux għax-xogħol minħabba f'mard żdied fi snin reċenti, u b'hekk qajjem kwistjonijiet dwar l-ambjent tax-xogħol għal ħaddiema anzjani.

Billi l-garanzija tal-pensjoni hija marbuta ma' l-indiċi tal-prezzijiet biss, zieda reali fid-dħul ser iġġib magħha differenza dejjem tikber fid-dħul bejn ħaddiema li jaqilgħu l-paga u pensjonanti b'pensjonijiet relatati mal-qligħ 'il fuq mil-livell garantit, fuq naħa waħda, u pensjonanti li huma intitolati biss għall-garanzija tal-pensjoni fuq in-naħa l-oħra. Fl-aħħar mill-aħħar, dan jista' jwassal għal zieda fir-riskji ta' faqar relattiv, sakemm ma titnaqqas id-dipendenza fuq il-garanzija tal-pensjoni billi jżdied id-dħul minn pensjonijiet relatati mal-qligħ. In-nisa jistgħu jkunu partikolarment affettwati minn din l-evoluzzjoni minħabba fil-fatt li l-qligħ tagħhom x'aktarx ikun anqas minn dak ta' l-irġiel. Billi l-benefiċċji tas-superstiti qiegħdin jitnaqqsu, persuni bi dħul pensjonabbli individwali baxx ser ikunu partikolarment esposti għal tnaqqis drastiku fil-livelli ta' l-għaxien tagħhom meta imut/tmut is-sieħeb/sieħba tagħhom. Madankollu, fil-preżent nisa anzjani għadhom intitolati għall-pensjonijiet tar-romol taħt regoli transitorji.

Ir-risposta għall-isfida ta' l-anzjanità u għal ċerti aspetti mhux ekwi ta' l-iskema ta' qabel ta' benefiċċji definiti (pensjonijiet ogħla lil persuni bi qligħ irregolari, iżda bl-istess sforz kontributorju) kienet l-iddisinjar komprensiv mill-ġdid tas-sistema tal-pensjonijiet fl-1999 li ser jiġi fis-seħħ kompletament fl-2003. L-iskema relatata mal-qligħ timmira għal newtralità attwarja. L-elementi ta' distribuzzjoni mill-ġdid jinkludu: krediti tal-pensjoni għal min ma jaħdimx jew għal ġenituri matul l-ewwel erba' snin ta' uliedhom u l-garanzija ta' pensjoni. Dawk il-mekkanizmi huma ffinanzjati mill-estimi generali.

L-isfida tas-sostenibbiltà finanzjarja hija indirizzata permezz ta' mekkanizmu awtomatiku ta' bilanċjar imdaħħal fl-iskema tal-pensjonijiet relatata mal-qligħ. Hu mfassal biex iżomm ir-rata tal-kontribuzzjoni kostantement għal 18.5% tal-qligħ u jopera permezz ta' aġġustament ta' l-indiċi applikat għall-kapital nazzjonali tal-pensjoni tal-parti tal-PAYG. Jekk il-baži tal-kontribuzzjonijiet tmur għall-agħar minħabba tnaqqis fil-produzzjoni ekonomika jew żviluppi demografii sfavorevoli, allura l-indiċi jiġi rivedut 'l isfel. Barra minn dan il-koversjoni tal-kapital nazzjonali tal-pensjonijiet tqis it-tul ta' ħajja mistennija fl-età ta' l-irtirar u, għalhekk, tinnewtralizza kawża maġġuri tan-nefqa ta' zidiet fil-pensjonijiet.

Il-possibbiltà li tiġi milqugħa l-isfida tas-sostenibbiltà finanzjarja ssir aktar faċli grazzi għall-fond kbir ta' sostenn li ġie stabbilit daqshekk kmieni daqs l-1960 biex jistabbilizza iċ-ċaqlieq fil-kors tal-kontribuzzjonijiet u tal-ħlasijiet tal-pensjoni. Dan il-fond ta' sostenn mistenni jikkontribwixxi għall-finanzjament fit-tul tas-sistema tal-pensjonijiet. L-attiv tiegħu kien jammonta għal 26% tal-GDP fl-2001.

Ir-riskji kollha finanzjarji taħt l-iskema ġdida tal-pensjonijiet relatata mal-qligħ (ħajja twila, baži kontributorja mnaqqsa) huma kollha ta' piż fuq il-benefijari. Madankollu s-sistema tipprovdi grad għoli ta' flessibilità, kemm f'termini ta' għażla ta' l-età ta' l-irtirar kif ukoll f'termini tal-possibbiltà li wieħed jgħaqqad d-dħul mix-xogħol ma' pensjoni sħiħa jew parzjali. In-newtralità attwarja tippermetti li individwi jippanaw il-ħajja tagħhom tax-xogħol b'mod li jiksbu pensjoni adegwata u, għalhekk, toffri incentivi qawwija għall-partecipazzjoni fis-suq tax-xogħol ta' persuni anzjani (diġà l-ogħla fl-UE). Madankollu dan jeħtieġ li jinżammu l-livelli ta' postijiet tax-xogħol u kapacià li wieħed jaħdem. Fil-preżent, il-Gvern qed jipprova jindirizza l-problema ta' zieda fl-assenza mill-post tax-xogħol minħabba f'mard permezz ta' programm komprensiv immirat biex jippromwovi saħħa aħjar fil-ħajja tax-xogħol. Jekk numru kbir ta' persuni mhuxwix kapaċi jaqla' pensjonijiet adekwati, ir-riskji finanzjarji jintefgħu fuq l-estimi generali (permezz tal-garanzija tal-pensjoni).

14 Pġ 8, Joint Report by the Commission and the Council on adequate and sustainable pensions, ECOFIN 76, SOC 115, 7165/03, 10 ta' Marzu 2003, Brussel

15 Pġni 120 - 124, ibid

16 Pġs 134 - 138, ibid

17 Pġni 139 - 142, ibid

18 Pġni 178 - 182, ibid

19 Pġni 174 - 176, ibid